

Przedmowa

Trzeci tom „Studiów z architektury nowoczesnej” składa się z siedmiu artykułów poruszających zagadnienia architektury II połowy XIX wieku i pierwszych dziesięcioleci XX wieku. Ich tematyka nie była dotąd przedmiotem szczegółowych badań, stąd rozszerzają one wiedzę o architekturze Śląska, Pomorza, Małopolski oraz Warszawy.

Dwa artykuły poświęcone zostały środowisku architektów. W rozpoczynającym tom tekście Bożeny Grzegorzczak znajdujemy analizę środowiska architektów i budowniczych Wrocławia XIX wieku. Brak w II połowie XIX wieku we Wrocławiu uczelni kształcącej architektów nie przeszkodził w uformowaniu środowiska architektonicznego Wrocławia, silnie powiązanego ze środowiskiem berlińskim. Kończący tom artykuł Katarzyny Rogalskiej zapoznaje nas z przedwojenną twórczością znakomitego warszawskiego architekta, urbanisty i dekoratora wnętrz, Zygmunta Stępińskiego.

Pozostałe teksty wypełniające tom zawierają analizy wybitnych lub charakterystycznych obiektów architektonicznych. Wśród nich znajduje się, omówiony przez Izabelę Ciesielską, duży neogotycki szpital św. Doroty fundacji ks. Talleyrand-Perigord w Żaganiu, zaprojektowany w połowie XIX wieku przez Leonarda Dorsta von Schatzberg. Artykuł Joanny Kucharzewskiej poświęcony jest zniszczonemu w 1939 roku zespołowi synagogałnemu przy ul. Szczytnej w Toruniu; autorka na podstawie odnalezionych szczątkowych archiwaliów zrekonstruuje wygląd budynków należących do gminy żydowskiej. Marta Rymar prezentuje na europejskim tle architekturę i oryginalne wyposażenie wnętrz dworca kolejowego w Przemyśle z lat 1860–1885. Lidia Gerc analizuje z kolei budynek Banku Rzeszy w Gdańsku, ustalając, że autorem jego projektu był wybitny berliński architekt Max Hassak. Ze środowiskiem Berlina wiąże się także postać architekta Curta Steinberga – autora opracowanego przez Annę Jodko kościoła ewangelickiego pod wezwaniem Chrystusa Króla w Gorzowie Wielkopolskim z około 1930 roku, będącego wysokiej klasy obiektem modernistycznym.

Artykuły wchodzące w skład tomu, pomimo różnorodności zagadnień, tworzą pewną całość, w której wspólnym mianownikiem jest szeroko rozumiana historia architektury nowoczesnej, stanowiąca nadal niewyczerpane pole badawcze.